

Ірина Петренко (м. Полтава),
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук
Полтавського університету економіки і торгівлі,
відповідальний секретар
Полтавської обласної організації
Національної спілки краєзнавців України,

Наталія Самойленко (м. Полтава),
кандидат історичних наук, доцент

Всеукраїнська науково-практична конференція «Наукова спадщина вченої Віри Жук (1928–2008)»

12 квітня 2023 року Вірі Жук – визначній історикині-болгаристці, глибокій дослідниці-краєзнавиці, педагогині, громадській діячці, кандидатці історичних наук, доцентці, заслуженій працівниці культури України, авторці (самостійно або в співавторстві) майже 1 000 публікацій різної тематичної та жанрової спрямованості Вірі Никанорівні Жук виповнилося б 95 років.

Серію заходів для увічнення її пам'яті члени Полтавської обласної організації НСКУ розпочали задовго до проведення ключової події – Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукова спадщина вченої Віри Жук (1928–2008)». Долучилися до них і активні слухачі групи «Краєзнавчі студії Полтавщини» Університету третього віку – успішного проекту, який уже п'ять років діє в Полтавському університеті

економіки і торгівлі. 26 березня 2023 року група з 20 осіб здійснила першу історико-краєзнавчу експедицію до с. Кривуші Піщанської сільської ради біля Кременчука, побувавши в Кривушівській гімназії, де до 7 класу навчалася Віра Жук. Дякуємо директорці гімназії **Світлані Остапенко** та вчительці-асистентці **Валентині Яцині** за сприяння і збереження її пам'яті в музейній кімнаті.

Стелаж, присвячений творчості Віри Жук у Кривушівській гімназії

Учасники експедиції відшукали місце, де жила родина Жуків.

Місце, де були хата й сад родини Жуків

Під час другої історико-краєзнавчої експедиції 9 квітня 2023 року закладено *Алею пам'яті Віри Жук (1928–2008)*. На подвір'ї Кривушівської гімназії висаджено дуб, дві берези та верби, які будуть нагадувати багатьом поколінням учнів і вчителів про відому землячку.

Учасники експедиції подарували Кривушівській гімназії, Клубу с. Кривуші та Кременчуцькому краєзнавчому музею книгу вченої «Із сивої давнини», бібліографічний покажчик «Подвижниця краєзнавчої справи Віра Никанорівна Жук» (другий випуск із серії «Видатні краєзнавці Полтавщини») і «Каталог бібліотеки та особовий фонд Віри Жук» (другий випуск із серії «Бібліотечні колекції»).

Книги, які подарували учасники історико-краєзнавчої експедиції

Закладка Алеї Віри Жук біля Кривушівської гімназії.
Члени ПОО НСКУ Наталія Ковінська, д.і.н., проф. Ірина Петренко, голова ГО «ВЕЛОПОЛТАВА» Юрій Репало, директорка гімназії Світлана Остапенко.

У день народження історикині, 12 квітня 2023 року, у Полтавській обласній універсальній науковій бібліотеці імені І. П. Котляревського відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Наукова спадщина вченої Віри Жук (1928–2008)». Завдяки зусиллям Національної спілки краєзнавців України, Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського, кафедри педагогіки та суспільних наук Полтавського університету економіки і торгівлі, кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка, Всеукраїнської асамблеї болгар України захід був проведений на високому фаховому рівні та об'єднав когорту істориків-дослідників і краєзнавців-аматорів 9 міст України. У програму ввійшло 72 доповіді, тематично або хронологічно дотичні до доробку вченої.

З огляду на широту наукових інтересів Віри Жук, які попри розмаїття були тісно пов'язані із історією Полтавщини, конференція мала міждисциплінарний характер і традиційно складалася з пленарного і двох секційних засідань: «Життя і науковий спадок Віри Жук» та «Українське краєзнавство як націєтворчий феномен».

Віра Жук (1928–2008).
Робота художниці Марії Капко

Під час урочистого відкриття конференції було вручено посвідчення новим членам Національної спілки краєзнавців України.

Посвідчення нових членів НСКУ

Вітальний адрес учасникам конференції надіслало Посольство Республіки Болгарія в Україні. У ньому наголошувалося на важливості проблематики конференції для розвитку двосторонніх українсько-болгарських відносин, яким сприяють болгарознавчі студії Віри Жук.

Осмиленню феномену самореалізації особистості шляхом наукової діяльності, тлумаченню складників харизми Віри Жук присвятив своє вступне слово **Олексій Нестуля**, голова Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, ректор Полтавського університету економіки і торгівлі, д. і. н., професор.

Окрасою конференції став емоційно забарвлений та інформаційно насичений відеофільм про вчену авторства **Ірини Петренко**, відповідального секретаря Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, завідувачки кафедри педагогіки та суспільних наук Полтавського університету економіки і торгівлі, д. і. н., професорки.

До учасників заходу звернулася очільниця Всеукраїнської асамблеї болгар України, головна редакторка всеукраїнської державної болгаромовної газети «Роден край» **Дора Костова**, яка підкреслила важливість таких конференцій у справі болгарського відродження та всебічного розвитку болгарської діаспори в Україні.

Конференцію успішно модерувала **Марина Федорова**, завідувачка відділу краєзнавства Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського.

Продемонстровані матеріали з кіно- і фотодокументів не тільки дозволили з'ясувати маловідомі сторінки наукового і трудового шляху Віри Жук, але й розкрили її характер. Доброчинність, неймовірна совісність, делікатність, тактовність, неабияка чарівність, привабливість ученої як особистості поєднувалися з волевими якостями, високою вимогливістю до себе, твердістю та послідовністю в обстоюванні власної наукової позиції. Відеофільм та фотовиставка стали своєрідними ілюстраціями до спогадів племінника Віри Жук **Юрія Писа-**

У межах конференції відкрилася фотовиставка «Невтомна трудівниця краєзнавчої ниви»: до 95-річчя від дня народження Віри Жук (авторка – **Світлана Капко**, наукова співробітниця наукової бібліотеки Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського).

Фотовиставка «Невтомна трудівниця
краєзнавчої ниви»
(авторка – Світлана Капко)

Марина Федорова, Ірина Петренко,
Олексій Нестуля під час відкриття
конференції

рева, якими він поділився з учасниками конференції.

На пленарному засіданні виступила директорка Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» (м. Київ), д. і. н., професорка **Алла Киридон** із доповіддю на тему «Спогад як метаконструкт соціальної реальності». Вона наголосила на тому, що спогад є важливою категоріальною структурою пам'ятного дискурсу, яка уможливує конструювання чи інтерпретування різнофункціонального репертуару минулого.

Ірина Дінтан, к. і. н., доцентка, колишня студентка і колега Віри Жук виголосила доповідь «Шляхетна пані української історичної науки», в якій підкреслила важливі людські якості Віри

Жук, як-от шляхетність, принциповість, людяність, щирість, відкритість і толерантність.

Наталія Самойленко, к. і. н., доцентка проаналізувала дослідження болгарського минулого в розвідках Віри Жук. Доповідачка зазначила, що історична болгаристика у творчому спадку вченої була різноманітною як тематично, так і хронологічно. За її слушним зауваженням, розвідки Віри Жук збігалися з науковими спостереженнями зарубіжних дослідників та сприяли поступу вітчизняної болгаристики.

Пленарне засідання продовжив **Сергій Петков**, професор кафедри публічного та приватного права Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д. ю. н., професор. У доповіді «До питання про псковське походження правительки Русі Ольги Великої» він зазначив, що Віра Жук як дослідниця середньовічної історії Північного Чорномор'я ґрунтовно розглядала династичні відносини між правителями держав, які на той час конкурували за домінування в регіоні, – Великої Моравії, Старої Великої Булгарії, Хозарського каганату і Візантійської імперії, і висловила припущення, що рівноапостольна княгиня Ольга походила з давньобулгарської панівної еліти.

Сергій Кленко, д. філос. н., професор у доповіді «Світла й універсальна ідея поступу В. Н. Жук: роздуми про її спадок та вплив на історію рідного краю» згадав цікаві моменти співпраці з ученою, поділився міркуваннями щодо збереження пам'яті про неї.

Під час роботи першої секції було заслухано доповіді, пов'язані із життєвим шляхом і науковим доробком Віри Жук. Зокрема, **Світлана Капко** розповіла про її публікації в наукових виданнях Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського. **Ірина Мельникова** поділилася своїми розвідками щодо біобібліографії вченої. **Оксана Сулима** продемонструвала зміст колекції документів Віри Жук у фондах Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського.

На другому секційному засіданні було заслухано актуальні і змістовні доповіді **Людмили Бабенко** «Історія України в інформаційному просторі як складник формування національної пам'яті», **Олега Власова** «Острів Хортиця та дніпровські пороги у творі Ф. Г. Х. Нурутдінова «Джагфар Таріхи»», **Євгенія Калашника** «Білики та села громади в краєзнавчих студіях XVIII–XX ст.», **Руслана Супруненко** «Макухівська знахідка 1882 року», **Катерини Ткаченко**

Учасники конференції

«Риболовецький промисел наддніпрянських сіл за Радянського Союзу на прикладі с. Келеберда», **Вікторії Ширай** «Родовід першого настоятеля парафіяльної Свято-Успенської церкви в Крюкові Іоанна Галактіоновича Лазурського».

Людина живе доти, доки її пам'ятають. На адресу Віри Жук прозвучало багато щирих слів.

Спогадами про співпрацю і дружбу з нею поділилися **Микола Малик**, член Клубу книголюбів Полтави, та **Ольга Окара**, к. т. н.

Під час роботи конференції діяла підготовлена співробітниками відділу краєзнавства Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського книжкова виставка із праць Віри Жук та розвідок про неї.

Книжкова виставка, присвячена Вірі Жук

Завершальним акордом ушанування пам'яті про Віру Жук стало відкриття меморіальної дошки на фасаді центральної будівлі Кривушівської гімназії. Її спорудження ініціював колектив Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. На заході виступили відповідальний секретар

Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ірина Петренко, завідувачка відділу археології Полтавського краєзнавчого музею ім. В. Кричевського Ірина Мельникова, наукова співробітниця Кременчуцького краєзнавчого музею Вікторія Ширай, почесний краєзнавець України Григорій Сердюк,

автор і виконавець меморіальної дошки Сергій Козлов.

Почесне право відкрити меморіальну дошку було надано першому заступнику Піщанського сільського голови Роману Назаренку та відповідальному секретареві Полтавської обласної

організації Національної спілки краєзнавців України Ірині Петренко.

Захід був підготовлений і проведений відділом культури та туризму виконавчого комітету Піщанської сільської ради у тісній співпраці з педагогічним колективом Кривушівської гімназії.

Під час урочистостей з нагоди відкриття меморіальної дошки історикині Віри Жук. Зліва направо: член ПОО НСКУ Олександр Христенко, члени ПОО НСКУ Марина Федорова, перший заступник Піщанського сільського голови Роман Назаренко, краєзнавець Микола Малик, відповідальний секретар ПОО НСКУ Ірина Петренко, почесний краєзнавець України Григорій Сердюк, краєзнавець, автор і виконавець меморіальної дошки Сергій Козлов.

* * *

Віра Жук залишила глибокий слід в історії України загалом і Полтавщини зокрема. Вона зробила гідний пошани внесок у вітчизняну історичну науку, створивши унікальні за змістом концепції історичного розвитку нашої держави та висловивши ряд припущень, які допомагають сучасним українцям з'ясувати, «хто ми? яких батьків діти?».